

Verslag ontwikkelgesprek Biologie & Psychobiologie

Universiteit van Amsterdam

Maandag 16 mei 2022

Deelnemers

Opleidingen: Sylvia Witteveen (voorzitter), Anne Klomp, Stanley Brul, Joost Duivenvoorden, Erwin van Vliet, Petra Visser, Hans Breeuwer

Panel: Ton Bisseling, Maarten Frens, Sander Nieuwenhuis, Jan Kammenga, Jelle Keijzer

Academion: Mariëlle Klerks, Peter Hildering

Besproken opleidingen

BSc Biologie (ISAT 56860)

BSc Psychobiologie (ISAT 50014)

MSc Biological Sciences (ISAT 60707)

1. *Inhoud curricula*

Zijn de huidige Biologie-curricula breed genoeg? Volgens het panel heeft elke universiteit noodzakelijk zijn eigen focus vanwege de expertises van de aangesloten onderzoeksinstituten. Het aanbieden van de volledige breedte van het vakgebied is daarom niet realistisch en zou ook geen streven hoeven zijn. Inhoudelijk ziet het panel geen issues met de huidige curricula. Onderwijskundig gezien zou het voor de opleidingen (niet alleen in Amsterdam, maar in heel Nederland) nuttig zijn om expertise uit te wisselen over wat de beste manier is om biologie-onderwijs te organiseren. Het panel heeft tijdens de visitaties gemerkt dat er binnen de Nederlandse opleidingen veel kennis hierover beschikbaar is, maar dat iedere universiteit dit voor zichzelf uitdenkt. Een voorbeeld is het integreren van vaardigheden zoals statistiek in de curricula. Sommige universiteiten kiezen voor aparte vakken in de eerste helft van de opleiding, anderen als lintmodule of leerlijn door het curriculum heen. Het zou interessant zijn om met de opleidingen gezamenlijk ervaringen uit te wisselen over wat het beste werkt.

Waarin onderscheiden de Biologie opleidingen aan de UvA zich van andere Biologie opleidingen? De opleidingen lichten toe dat er grote verschillen in omvang van de instroom zijn tussen de biologieopleidingen in Nederland. Ligt dat volgens het panel aan de werving, de inhoud van het curriculum of aan nog iets anders? In de ervaring van het panel kiezen met name bachelorstudenten zelden tussen verschillende biologie-opleidingen op basis van de curriculuminhoud, maar kiezen eerder voor een specifieke stad waarin ze het liefste studeren. Voor een masteropleiding is dit anders, hier spelen veel vaker loopbaangerichte keuzes een rol. Dat gezegd hebbend, noemt het panel de aandacht voor maatschappelijke vraagstukken als onderscheidend kenmerk van de opleidingen aan de UvA. Dat blijkt bijvoorbeeld uit projecten gebaseerd op maatschappelijke vraagstukken, samenwerkingen met maatschappelijke partners, en de mogelijkheid om via majors en minors te oriënteren richting het werkveld. Dit is een unieke mogelijkheid voor studenten om zich te onderscheiden. Natuurlijk moet er wel aandacht blijven of studenten aan de eindtermen van de opleiding blijven voldoen, omdat dit in het geval van een major tot de helft van de opleiding kan beslaan. Inhoudelijk gezien ziet het panel bijzondere aandacht voor plantonderzoek en de samenwerking daarin met het Noord-Hollands bedrijfsleven als onderscheidend. Dit is een sterke industriële sector in Nederland waar de opleidingen aan de UvA goed bij aansluiten.

2. *Bemensing*

Hoe kunnen we omgaan met de genoemde verbeterpunten m.b.t. personele inzet? Zijn er good practises vanuit andere universiteiten die gedeeld kunnen worden? Het panel stelt vast dat veel biologieopleidingen in

Nederland worstelen met een hoge werkdruk voor docenten. Sommige universiteiten proberen dit op te lossen door tenure trackers met een onderwijsfocus aan te stellen, die bijvoorbeeld 80% van hun tijd onderwijs geven, en 20% onderzoek doen. Zij krijgen soms ook een startpakket om hun onderzoeksambities van de grond te krijgen, en kunnen bijvoorbeeld direct een PhD aanstellen zonder externe financiering. Andere universiteiten investeren in een vast docententeam voor vaardighedenonderwijs. Het blijft altijd de vraag welke carrièreperspectieven je op lange termijn kan bieden: het onderwijsgespecialiseerde personeel neemt na verloop van tijd vaak een cruciale rol in de opleiding in, waardoor je dit personeel het liefst langer zou willen vasthouden. Tijdelijke posities of een onduidelijk carrièreperspectief maakt het lastig om dit effectief in te zetten en hierin te investeren. Een carrièreperspectief in academisch onderwijs is bij veel universiteiten nu een discussie. De indruk is dat gespecialiseerd onderwijzend personeel niet alleen de werkdruk verlicht, maar ook de kwaliteit van onderwijs ten goede komt. Het betrekken van onderwijsspecialisten op academisch niveau kan innovatie aanjagen binnen de hele opleiding, niet alleen binnen de vakken die dit personeel zelf geeft, maar ook doordat zij andere docenten inspireren.

3. Zelfgestuurd leren

De bacheloropleiding Psychobiologie gebruikt het concept van zelfgestuurd leren: zijn hier ervaringen en best practices uit andere opleidingen? Volgens het panel is de opleiding hierin uniek binnen het cluster. Het dichtst in de buurt komt het werken met een portfolio wat de opleidingen in Nijmegen doen. Wat hieruit blijkt is dat het lastig te implementeren is: deze opleidingen gebruiken dit al een paar jaar, maar lopen nog steeds tegen allerlei uitdagingen aan.

Hoe pakken we het reduceren van tentamens en meer inzetten op andere/verschillende toetsvormen aan? Binnen het zelfgestuurd leren wil de opleiding minder gebruik maken van geschreven tentamens, en meer op andere toetsvormen inzetten, bijvoorbeeld in grotere eenheden. Volgens het panel is dit een zeer actuele discussie. Je zou je in de meest extreme vorm zelfs kunnen afvragen of het nog wel nodig is om parate kennis te toetsen in schriftelijke tentamens in een tijd waarin kennis zo gemakkelijk op te zoeken is, en of vaardigheden en competenties niet veel belangrijker zijn. Tegelijkertijd kan je ook niet zonder parate kennis, die als context dient bij het verwerken en op waarde schatten van informatie. Veel hogescholen zijn al veel verder met competentiegericht toetsen, en zouden een goede gesprekspartner hiervoor kunnen zijn. Grotere toetsseenheden vereisen zorgvuldige monitoring van het eindniveau en de tussentijdse progressie. Mogelijkheden zijn bijvoorbeeld het definiëren van verschillende competentieniveaus, en op tussenmomenten toetsen op welk competentieniveau studenten zich bevinden.

Commented [PH1]: Ambigu, grotere eenheden waarvan?

Het geven van tijdige en goede feedback is belangrijk bij zelfgestuurd leren, maar kost veel tijd, hoe kunnen we hier het beste mee omgaan? De opmerkingen van het panel over feedback tijdens de visitatie gingen vooral over het schriftelijk vastleggen hiervan, het panel had niet de indruk dat er in het algemeen te weinig feedback werd gegeven. Dat gaat aan de ene kant om kwaliteitsborging en navolgbaarheid, en aan de andere kant om zorgvuldig en afgewogen feedback te stimuleren. Bij tussentijdse feedback kan dit eventueel wel informeler ingericht,

4. Overige bespreekpunten

Ook na opheffing van de coronamaatregelen blijken nog steeds veel studenten thuis te blijven en niet naar de campus te komen. De opleidingen vragen zich af of de panelleden dit herkennen. Dit blijkt inderdaad bij meerdere instellingen te spelen, en de deelnemers wisselen ervaringen en ideeën hier over uit. Er lijken meerdere factoren mee te spelen: gewenning aan thuisonderwijs, minder studenten die op kamers zijn gegaan vanwege de coronamaatregelen en het woningtekort. Misschien heeft het online onderwijs wel duidelijk gemaakt dat hoorcolleges in grote groepen niet meer van deze tijd zijn. Werkcolleges en practica waarbij er meer interactie is trekken veel meer studenten. Studenten maken bewustere keuzes over het wel of niet aanwezig zijn, en kiezen soms ook voor het online volgen van onderwijs zodat ze zich beter kunnen

concentreren. Dat zou betekenen dat opleidingen zich niet zozeer moeten afvragen hoe ze studenten terug de collegezaal in krijgen, maar hoe het onderwijs gemoderniseerd kan worden. Voorbeelden zijn kennisclips, eerder opgenomen hoorcolleges en een grotere focus op werkcolleges. Aan de andere kant is grotere afwezigheid van studenten op de campus ook een gemis. Je verliest aan interactie om de colleges heen, het napraten, elkaar ontmoeten en het zicht houden op het functioneren en welzijn van studenten. Meer interactie tijdens het onderwijs en activiteiten daar omheen, bijvoorbeeld in samenwerking met de studieverenigingen, zouden kunnen helpen om dit terug te brengen.